

עיונים בלשון המקרא

הוא הראה את הזיקה שבין המגילות למדרשי חז"ל הנשענים על הנוסח הלא-מסורתי של המקרא, והציע פירוש חדש לצירוף הסתום "פחו כמים אל תותר" שבברכת יעקב. ד"ר **תניא נוטריוס** מן האוניברסיטה העברית עסקה בשאלה כיצד לקבוע אם מילים יחידאיות בשירה הקדומה משקפות עברית קדומה או שאילה מלשון זרה, כגון אכדית. חבר האקדמיה פרופ' **יוסף עופר** מאוניברסיטת בר-אילן עסק במילות היחס 'אל' ו'על' ובדרכי המסורה בקביעתן בנוסח המקרא.

במושב הרביעי הרצו ארבעה חוקרים. פרופ' **רנדל גאר** מאוניברסיטת קליפורניה, סנטה ברברה, הרצה על צורתו ועל משמעו של בניין הפעיל במסורת השומרנית של העברית. **ניק ארנטסן** מן האוניברסיטה העברית דן בהשפעת הארמית בחלקו השני של ספר ישעיהו. **איתי קגן** מן האוניברסיטה העברית עסק באטימולוגיה ובסמנטיקה של השם 'חוק' בלשון המקרא. ד"ר **ורד סייזון** מן המכללה האקדמית בית ברל עמדה על לשונות חיבור וקשירה בפועלי תבונה בעברית המקרא.

את המושב החמישי פתח פרופ' **עמנואל טוב** מהאוניברסיטה העברית. הוא הראה שאפשר להכריע בשאלת קדמות הכתיב לעומת הקרי מתוך בחינת הכתיב והקרי בקטעים מקבילים של המקרא. **חנן אריאל** מן האוניברסיטה העברית, חוקר באקדמיה ללשון העברית, עמד על מקרים שבהם מסורת הקריאה הטברנית משקפת מסורת לשונית מאוחרת למסורת המשתקפת בכתיב המקראי. ד"ר **נועם מזרחי** מאוניברסיטת תל אביב הרצה על תרומתה של ביקורת נוסח המקרא לחקר העברית הקדומה. מקרה המבחן שהציע היה הנוסח "בסתר המדלגה" במגילת שיר השירים בקומראן.

היום השלישי של הכינוס נפתח בהרצאתה של פרופ' **עדית דרוזן** מן האוניברסיטה העברית. היא טענה שלאור הבלשנות המודרנית צורת המקור הנטוי במקרא היא פועלית לכל דבר ועניין. פרופ' **סוזן רוטשטיין** מאוניברסיטת בר-אילן הרצתה על מספרים וסמיכות בעברית המקרא. ד"ר **אמיר געש** מן האקדמיה ללשון העברית הקדיש את דבריו למקור ולשם הפעולה במקרא לפי החיבור הדקדוקי הקראי 'מאור עין'. פרופ' **מיכאל ריז'יק** מאוניברסיטת בר-אילן ומן האקדמיה ללשון העברית הראה כיצד תורגמה צורת הבינוני בעברית המקרא בתרגומים איטלקיים ועמד על ההבדלים בין התרגומים, לרבות ההבדלים בין מתרגמים יהודים למתרגמים נוצרים.

במושב השביעי הרצו ארבעה חוקרים. ד"ר **אלכסיי יודיצקי** מן האקדמיה ללשון העברית עמד על דרכי התצורה של פועלי פ"א בעברית הטברנית.

בי"ב-ט"ו בשבט תשע"ח (28-31 בינואר 2018) התקיים בבית האקדמיה ללשון העברית כינוס בין-לאומי בנושא "עיוני לשון ועיוני דקדוק בעברית המקרא". בכינוס השתתפו שלושים חוקרים מישראל, מארצות הברית, מגרמניה ומאנגליה, והם הציגו את פירות מחקריהם בתשעת מושבי הכינוס. במושב הפתיחה הרצה פרופ' **ריינהרט קראץ** מאוניברסיטת גטינגן על מצב ביקורת המקרא והשלכותיו על חקר עברית המקרא. הוא הציג את הקושי בזיהוי טקסטים מאוחרים לפי קווי לשון לאור תוספת שיש בנוסח ספר שמואל מקומראן. **יאן יוסטן**, הפרופסור המלכותי לעברית באוניברסיטת אוקספורד וחבר כבוד של האקדמיה ללשון העברית, הגיב על דבריו וצייד בכוחו של הבוחן הלשוני.

במושב שפתח את היום השני של הכינוס הרצו שלושה חוקרים. פרופ' **פרנק פולק** מאוניברסיטת תל אביב בחן מקרים של איחוי בנרטיב המקראי ובשירה המקראית לאור תרגומי המקרא. פרופ' **שמואל פסברג** מן האוניברסיטה העברית בירושלים, היו"ר האקדמי של הכינוס וחבר האקדמיה, הטיל ספק בקיומה של תופעת המ"ם האנגליטית בלשון המקרא. **ג'פרי כאן**, הפרופסור המלכותי לעברית באוניברסיטת קיימברידג', גם הוא חבר כבוד של האקדמיה, הרצה על משפטים מבוקעים בעברית המקרא.

במושב השלישי הציג חבר האקדמיה פרופ' **מנחם קיסטר** מן האוניברסיטה העברית בירושלים כמה עיונים לקסיקליים במקרא לאור מגילות ים המלח.

פרופ' אלישע קימרון מאוניברסיטת בן-גוריון, חבר האקדמיה וחתן פרס ישראל לשנת תשע"ח, עסק בסופיות הנוכחת בעברית הקדומה. חבר האקדמיה פרופ' משה פלורנטין מאוניברסיטת תל אביב דיבר על הברות כבדות בעברית הטברנית ועל חשיבותן בשחזור הצורות הקדומות של העברית. ד"ר ירון ליסע מן האקדמיה ללשון העברית הציג דוגמות של היעדר מכפל בכתב יד לנינגרד לתורה, והראה שאין מדובר בטעויות סופר גרידא אלא בשיקוף של תופעות פונטיות.

המושב השמיני נפתח בהרצאתו של ד"ר כריסטיאן שטאדל מאוניברסיטת בן-גוריון. הוא בחן היבטים של הסמנטיקה המקראית מנקודת המבט של התרגום הארמי השומרוני לתורה. חבר האקדמיה פרופ' שמחה קוגוט מן האוניברסיטה העברית הרצה על תופעת הטאטולוגיה במקרא ועל השתקפותה במדרש ובפרשנות. ד"ר אהרן הורנקול מאוניברסיטת קיימברידג' התמקד במערכת הפועל בעברית המקרא ועסק בשאלת השימוש בזמן, במודוס או באספקט. ד"ר עדינה מושבי מאוניברסיטת בר-אילן הרצתה על המאפיינים של לשון מדוברת בדו-שיח המקראי.

במושב הנעילה של הכינוס הרצו שלושה חוקרים. חבר האקדמיה פרופ' אבי הורביץ מן האוניברסיטה העברית בירושלים עסק במאפיינים הלשוניים של העברית המקראית המאוחרת ובמקומה במקרא. פרופ' אד גרינשטיין מאוניברסיטת בר-אילן הציג פתרונות חדשים למילים סתומות בספר איוב לאור הפילולוגיה המקראית והפילולוגיה השמית המשווה. נשיא האקדמיה פרופ' משה בר-אשר חתם את הכינוס בהרצאה שעסקה בצירוף "יום הקהל" – 'יום הכינוס' – בתורה לאור התרגומים הקדומים ומקורות נוספים. ביום הרביעי סיירו המשתתפים באתר הארכאולוגי חורבת קיאפה בעמק האלה בהדרכת פרופ' יוסף גרפינקל מהאוניברסיטה העברית, הארכאולוג שניהל את החפירה באתר. הוא עמד על חשיבות האתר לחקר המקרא והציג את התגליות והממצאים הייחודיים שנחשפו במקום, המוכיחים לדעתו שמדובר באתר יהודאי מימי דוד המלך.

**כתב: ד"ר דוד פריבור, המרכז המדעי של הכינוס
צילם: דימה פבלנקו**